

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. XI-1375 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS ALTERNATYVIŲJŲ DEGALŲ ĮSTATYMO NR. XIV-196
1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas ir Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – įstatymų pakeitimo projektas) parengtas atsižvelgiant į kreipimąsi, pasirašytą penkiasdešimties asociacijų, mokslo ir tyrimo institucijų, organizacijų ir verslo įmonių, dirbančių transporto dekarbonizacijos srityje.

Taip pat įvertinus, kad būtina imtis konkrečių priemonių dekarbonizuojant Lietuvos transporto sektorių, o konkrečiai – mažinant naftos degalų vartojimą Lietuvoje. Naftos degalų (benzino, dyzelino, suskystintos naftos dujos) vartojimas Lietuvos transporto sektoriuje nuo 2005 metų iki 2021 metų Lietuvos statistikos departamento duomenimis išaugo daugiau, nei 45%. Proporcingai išaugo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimai. Ši tendencija akivaizdžiai rodo, kad iki šiol vykdytų priemonių, skatinančių mažinti naftos degalų vartojimą bei mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimus transporto sektoriuje, nepakako.

Didėjantis naftos degalų vartojimas didina Lietuvos energetinę priklausomybę nuo iškastinio kuro importo, spartina klimato kaitą, netiesiogiai didina transporto sukeltą taršą bei netiesiogiai kuria pajamas naftą eksportuojančias valstybes valdantiems režimams, pajamas iš naftos pardavimo naudojančius karams finansuoti ir demokratiniams judėjimams savo šalyse malšinti.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

LR Seimo narys Kasparas Adomaitis, Simonas Gentvilas, Aistė Gedvilienė ir Lukas Savickas. Projekto iniciatoriai- Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Nei Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme, nei Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatyme, nei kituose Lietuvos įstatymuose nėra tiesiogiai kiekybiškai išreikštas tikslas iki konkretaus lygio, per konkretų terminą sumažinti naftos degalų vartojimą Lietuvos transporto sektoriuje.

Naftos degalų vartojimą mažinimo tikslai Lietuvoje šiuo metu yra siekiami nustatant gretutinius tikslus:

- siekiant, kad 2030 metais atsinaujinančių energijos išteklių dalis transporto sektoriuje, palyginti su bendruoju galutiniu energijos suvartojimu transporto sektoriuje, sudarytų ne mažiau kaip 15 procentų;
- tarp pirmą kartą Lietuvos Respublikoje registruojamų ir perregistruojamų naujų ir (ar) naudotų elektromobilių iki 2030 metų M1 klasės elektromobilių skaičius turi sudaryti ne mažiau kaip 50 procentų metinių pirkimų sandorių, N1 klasės elektromobilių skaičius – 100 procentų;
- finansinėmis paramos priemonėmis skatinti įsigyti elektromobilius ir (ar) įrengiant arba atnaujinant jiems įkrauti reikalingą infrastruktūrą iki tol, kol M1 ir N1 klasės elektromobiliai sudarys ne mažiau kaip 10 procentų visų lengvųjų automobilių skaičiaus;
- iki 2030 metų Lietuvos Respublikoje turi būti įrengta 60 000 elektromobilių įkrovimo prieigų, iš kurių 6 000 viešųjų ir pusiau viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų;

- 2030 metais degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių turi sudaryti ne mažiau, nei 16,8 procento bendros degalų tiekėjo vidaus rinkai patiekto benzino ir dyzelino energinės vertės;
- siekiama, kad suminė biodujų ir nebiologinės kilmės dujinių degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių dalis, palyginti su galutiniu transporto sektoriaus energijos suvartojimu, sudarytų ne mažiau kaip 5,2 procento 2030 metais;
- savivaldybių tarybos nustato ir pagal poreikį periodiškai atnauja mažos taršos zonas miestuose, turinčiuose kurorto arba kurortinės teritorijos statusą ar daugiau negu 50 tūkst. gyventojų, atsižvelgdamos į mažos taršos zonų nustatymo rekomendacijas, valstybinio aplinkos oro monitoringo ir (ar) savivaldybės aplinkos oro monitoringo duomenis savivaldybių teritorijose;
- ir kt.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad net įgyvendinus visus aukščiau išvardintus tikslus, kurie jau yra įrašyti į įstatymą, naftos degalų vartojimas Lietuvoje gali ir nesumažėti arba sumažėti smarkiai mažesne apimtimi nei siekiama. Pavyzdžiui – smarkiai augant bendram degalų vartojimui, naftos degalų vartojimas augs, netgi jei populiarėja elektromobiliai bei į degalus daugiau maišoma biodegalų.

Netiesiogiai naftos degalų vartojimo mažinimo tikslus šiuo metu apibrėžia ir Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490 patvirtinta Nacionalinė klimato kaitos valdymo darbotvarkė, kuriame 27 straipsnyje yra iškeltas tikslas transporto sektoriuje iki 2030 m. išmetamų ŠESD kiekį sumažinti ne mažiau kaip 14 proc., palyginti su 2005 m. Tačiau ir Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje nėra numatytas konkretus naftos degalų vartojimo mažinimo tikslas transporto sektoriui.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymų pakeitimo projekte yra siūloma apibrėžti aiškų tikslą: naftos degalų vartojimą Lietuvos transporto sektoriuje 2030 metais sumažinti ne mažiau kaip 41 procentu, lyginant su vartojimu 2021 metais. Taip pat įstatymu būtų nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2024 m. birželio 30 d. parengia ir patvirtina naftos degalų vartojimo sumažinimo ne mažiau kaip 41 procentu, lyginant su vartojimu 2021 metais, Lietuvos transporto sektoriuje iki 2030 metų priemonių planą, kaip dalį Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano, ir kitus šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Įvertinus tai, kad naftos degalų vartojimas Lietuvos transporto sektoriuje nuo 2005 metų iki 2021 metų išaugo daugiau nei 45%, naftos degalų vartojimo sumažinimas 41% nuo 2021 metų iki 2030 metų leistų pasiekti naftos degalų vartojimo 2030 metais sumažėjimą 14 %, lyginant su vartojimu 2005 metais.

Naftos degalų vartojimo sumažinimas 41%, palyginus su 2021 metų vartojimo lygiu, iki 2030 metų leistų pasiekti tikslą, numatytą transporto sektoriui Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490 patvirtintoje Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje.

Lietuvos Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai parengus ir patvirtinus naftos degalų vartojimą Lietuvos transporto sektoriuje 2030 metais sumažinimo ne mažiau kaip 41 procentu, lyginant su vartojimu 2021 metais, priemonių planą, šis planas papildytų nacionalinėse plėtros programose ir Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane numatytas priemones mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimus transporto sektoriuje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus projektą neigiamų pasekmių nenumatoma. Priešingai, priėmus Įstatymą, būtų aiškiau suformuluotas nacionalinis tikslas – mažinti naftos degalų vartojimą Lietuvoje, kas leistų aiškiau formuluoti tolimesnes priemones šiam tikslui pasiekti.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymų pakeitimo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymų pakeitimo projektas leis sparčiau kurti pridėtinę ekonominę vertę Valstybės nacionalinėje ekonomikoje, dekarbonizuojant transporto sektorių ir mažinant iškastinio kuro importą.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymų pakeitimo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams, o tik juos papildo ir patikslina.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus Įstatymų pakeitimo projektą, Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2024 m. birželio 30 d. parengia ir patvirtina naftos degalų vartojimo sumažinimo ne mažiau kaip 41 procentu, lyginant su vartojimu 2021 metais, Lietuvos transporto sektoriuje iki 2030 metų priemonių planą, kaip dalį Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano. Kitų įstatymų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų pakeitimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų pakeitimo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos teisei neprieštarauja.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2024 m. birželio 30 d. parengia ir patvirtina naftos degalų vartojimo sumažinimo ne mažiau kaip 41 procentu, lyginant su vartojimu 2021 metais, Lietuvos transporto sektoriuje iki 2030 metų priemonių planą, kaip dalį Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės fondų lėšų įstatymo įgyvendinimui nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymų pakeitimo projektas parengtas atsižvelgiant į Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacijos, Lietuvos transporto inovacijos asociacijos, Lietuvos alternatyvių

degalų ir infrastruktūros asociacijos, Lietuvos biodegalų asociacijos, kitų transporto elektrifikavimo, viešojo transporto, pervežimo įmonių vadovų bei specialistų pasiūlymus.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas ir sritis:

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Seimo nariai